SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 57. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 25, 1994. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 25-го БЕРЕЗНЯ 1994. Ч. 57. РІК CI.

ВИБОРЧА КОМІСІЯ ПОДАЛА ДАНІ ПРО КАНДИДАТІВ

Київ (УНІАР). — Про заключні дні підготови до виборів народних депутатів України, про кількісний і якісний склад кандидатів на пресовій конференції, яка відбулася в постійних комісіях Верховної Ради України, розповів голова Центральної виборчої комісії Іван Ємець.

Центральна виборча комісія зареєструвала 5,833 кандидати в народні депутати. І. Ємець сказав, що більшість кандидатів — 3,633 — висунуті виборцями. Колективи працівників висунули 1,557 кандидатів, а від політичних партій зареєстровано 643 кандидатів. Правом висувати кандидатів на народних депутатів скористалося 18 політичних партій із 28, зареєстрованих Центральним виборчим комітетом. Найбільше кандидатів висунула Комуністична Партія України — 204. Від Руху зареєстровані 102 кандидати, а від соціялістів 101. На четвертому місці Українська Республіканська Партія, від якої кандидує 88 осіб.

Щодо національного складу, то І. Ємець зазначив, що серед кандидатів є 4,551 (77.94%) українець, 1,098 (18.65%) росіян, 199 (3.4%) представники інших національностей. За віком кандидати поділяються: так: 1,870 є у віці 25 до 40 років, 3,726 — від 41 до 60 років, 423 понад 60 років. З того 90.65 відсотка кандидатів — це мешканці міст і селищ, міського типу, мешканців сіл всього 9.32 відсотка.

Керівник групи забезпечення перебування в Україні офіційних спостерігачів від чуженецьких держав і міжнародних організацій Євген Новицький на пресовій конференції повідомив, що 11 міжнародних організацій з 50-ох держав, подали заяви про прибуття 480 офіційних закордонних спостерігачів на вибори в Україні. З них 211 вже перебувають в Україні.

В. ПЕРРІ ЗАКІНЧИВ ВІДВІДИНИ УКРАЇНИ

Київ (УНІАР). — Заключним етапом відвідин міністра оборони ЗСА Вілляма Перрі в Україну стала його поїздка до місць демонтажу ядерних ракет поблизу Києва. Після чого він відбув у Києві спільну пресову конференцію з міністром оборони України Віталієм Радецьким.

В. Радецький, підраховуючи підсумки відвідин американського колеґи, зазначив, що обидва міністри оборони є спільної думки щодо Чорноморської фльоти та інших важливих питань. Міністер оборони України висловив сподівання, що Україна стане мостом між Сходом і Заходом у вирішенні проблем роззброєння.

В. Перрі

У свою чергу В. Перрі зазначив, що вдало виконані всі три цілі його відвідин в Україну. На пресовій конференції секретар оборони ЗСА повідомив, що на допомогу Україні асиґновано 350 міл. дол. з так званого фонду Нанн-Лугара, а 150 міл. дол. американська сторона зобов'язана перевести на програму ядерного роззброєння. Згідно з програмою, перші вагони з ядерними боєголовками вже відправлено на демонтаж у Росію.

Віцепрем'єр-міністер України Валерій Шмаров, відподідаючи на питання журналістів, сказав, що „Україна дотримується своїх зобов'язань щодо виконання зобов'язань тристоронньої заяви, підписаної у Москві президентами України, Росії та ЗСА". Але цього не можна сказати про Росію.

Дивна ситуація в українській амбасаді в Німеччині

Київ (УНІАР). — Працівники української амбасади в Німеччині звернулися до міністра закордонних справ України Анатолія Зленка у зв'язку з надзвичайною ситуацією, що заіснувала в амбасаді.

У зверненні сказано: „Праця амбасади не відповідає вимогам часу, наявних можливостей для організації допомоги Україні не використовується, а в багатьох випадках блькується.

Цим нашій державі завдається політична, економічна і моральна шкоди. Все це відбувається через невміння, або небажання амбасадора Івана Піскового організувати працю амбасади належним чином, через свідоме створення ним у колективі нездорового морально-психологічного клімату, ігнорування указів Президента і розпоряджень Міністерства Закордонних Справ України. З боку амбасадора відсутні належе політичне представлення і захист інтересів України на високому урядовому рівні Німеччини та ініціятива у політичній праці. Про це засвідчив хоча б приклад реакції на рішення ВР Росії з приводу Севастополя. Відкрито уникає амбасадор і контактів з українською громадою у Німеччині, представники якої останнім часом вже виявляють незадоволення".

КОНФЕРЕНЦІЯ ДО 20-РІЧЧЯ „СВ. СОФІЇ"

Філядельфія. — Тут в університеті Ля Салл у суботу, 16-го квітня, проходитиме цілоденна конференція, присвячена 20-річчю „Святої Софії" у ЗСА. Початок о год. 10-ій ранку. Доповідачі: ген. Володимир Мулява (Київ), письменник Роман Іваничук (Львів), архітект Андрій Рудницький (Львів). Вступ — 25 дол. від особи, 40 дол. від подружжя, що включає сніданок та обід. Зголошення слід висилати на адресу: „St. Sophia", 7911 Whitewood Rd., Philadelphia, Pa. 19117.

А. Зленко відвідав Львів

Львів (УНІАР). — Тут у понеділок, 21-го березня, перед викладачами та студентами місцевого університету виступив міністер закордонних справ України Анатолій Зленко, який на шляху до Польщі зробив зупинку у Львові. Він виклав концепцію зовнішньої політики України, розповів про встановлення України на міжнародній арені та відповідав на запитання. А. Зленко зустрівся також з керівниками львівської обласної адміністрації.

А. Зленко

На пресовій конференції А. Зленко окреслив ряд проблем, якими займається зовнідшньополітичне відомство України. Він зазначив: „Мої відвідини Львова не є випадковими, сьогодні розпочинаються мої офіційні відвідини до Польщі. Я приїхав сюди, щоб краще зрозуміти оці льокальні львівські проблеми в контексті наших відносин з Польщею. Тут є проблеми і політичного, і економічного, і гуманітарного характеру. Ми вже маємо створену солідну міждержавну договірну базу, підписано близько 230 міждержавних і міжурядових угод... Я хотів би сказати, що це дійсно величезна праця, яка була зроблена за цей період, і Україна визнана у світі як рівноправний партнер і з нею рахуються. Останнім часом ви можете спостерігати певні доробки на зовнішньополітичному відтинку, і ви це бачите, зокрема у відносинах з Росією та ЗСА, за рахунок підписання тристоронньої заяви, яка дає нам можливість дивитися на створення необхідного клімату балянсу у відносинах між різними країнами. І Україна за рахунок цього піднімається на відповідний рівень".

Після пресової конференції А. Зленко від'їхав до Варшави.

„Українці насичують полотно життям"

Ню Йорк — Під таким заголовком появилася обширна стаття з кількома світлинами в „Ню Йорк Таймсі" з 17-го березня ц. р.

Журналістка Патриша Лі Бравн пише про відвідини в домі Люби Волинець, яка розказує про українські традиційні вишивки. Вона пригадує як гордою була, коли вбрала перший раз вишивану сорочку. Тут Л. Волинець наводить слова д-р Оксани Грабович, антрополога та дослідника Українського Наукового Гарвардського Інституту: „Від віків українська вишивка надавала значення в країні бурхливої історії, чужих окупацій та політичних переслідувань, вишивка мала своє символічне значення, вона була символом ідентичности та єдности.

В 1970—80-их роках українська вишита сорочка була ознакою політичного протесту і етнічної відокремішности. Вишивка в Україні означає щось гарного, щось, що дає поняття єдности, чого не можна висказати словами".

Хата Л. Волинець є наявним ствердженням вищезгаданих слів. Чудові вишивані подушки, взорами з Гуцульщини, де вона народилася, про що розказує журналістці та пояснює символіку знаків. Л. Волинець, яка є куратором Музею Стемфордської Епархії і куратором етнографічної збірки Українського Музею в Ню Йорку, має велику збірку зразків вишивок з різних областей України. Пригадує, як від четвертого року життя вчила її мати вишивати і вона вишиває донині. Її любов до української культури спрямувала її до студій слов'янських мов та історії, які закінчила в Гантер коледжі, а маґістерку бібліотекарства здобула в Колюмбійському університеті. Працювала у головній Нюйоркській публічній бібліотеці у славістичному відділі.

Зацікавленій журналістці Л. Волинець пояснює, що свою хату старається естетично прикрасити вишивками, щоби її зробити „теплою", але не перевантажує, бо „за багато доброго не є конечно гарним".

Українська вишивка створена селянкою, для збереження символів, хоч вона несвідома того. Кожне село мало свій стиль, але майже всюди являється червоний кольор, що є символом щастя. Українська селянка має природний дар мистецького творення. То є народне мистецтво.

Журналістка описує їдальню в хаті Л. Волинець, де на стіні є ікона Божої Матері, над якою пишається вишиваний рушник. В українському домі — рушник має своє значення. В їдальні відбуваються традиційні свята Різдва Христового і Великодня. Тут теж мають місце писанки і Л. Волинець пояснює, що назва походить від „писати", бо на них кожний знак має своє значення.

Як багато інших, Л. Волинець відвідала свою вже незалежну батьківщину та своїх рідних. Відвідини були повні переживань та свого роду збентеження по стільки роках. Перше, що зробила — з'їла сливку з дерева, яке садив її батько, що помер в Ню Йорку в 1955 році. Хата була знищена, але сад є дуже гарний. З радістю бачила, що відживають давні традиції, як Йордану, що вона пам'ятає, бо на ріці Прут вирізували хрест з льоду.

І вишивання знова оживає. Вже старенькі бабусі вчать молодих вишивати. Відновляються школи вишивкарства. „Могутні держави завжди мають своїх речників, — каже Люба, — в Україні люди мусять заговорити. Якийсь час здавалося, що всі традиції будуть знищені, але завжди знайдеться хтось в дома, що пам'ятає", — закінчила інтерв'ю Л. Волинець.

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСТЬ. — На Хмельницькій АЕС 16-го березня виникла пожежа — загорілися каблі електромережі. Реактор зупинили через дві хвилини, а через 25 хвилин пожежу згасили. Гасіння ускладнювалося тим, що не можна було вимкнути напругу. Вигоріло 10 метрів каблю. Ремонт триває п'ять днів. Радіяційних викидів не було.

ПОВІДОМЛЕННЯ В СПРАВІ ВИБОРІВ В УКРАЇНІ

Згідно з чинним законодавством України, 27-го березня 1994 року відбудуться вибори народних депутатів України. У зв'язку з цим в амбасаді України в ЗСА та генеральних консулятах України в Ню Йорку та Чикаго утворено дільничі виборчі комісії.

Громадяни України, які знаходяться в ЗСА і які, відповідно до законодавства України, мають виборче право, можуть ознайомитися із списком виборців, переліком кандидатів у депутати, їх біографіями та програмами, а також взяти участь у голосуванні у приміщеннях виборчих комісій під такими адресами:

Embassy of Ukraine, 3350 M. Street, N.W., Washington, D.C. 20007; tel. (202) 333-0606, (202) 333-7507.

Consulate General of Ukraine in Chicago, 10 E Huron Street, Chicago, Ill. 60611; tel. (302) 642-4388.

Consulate General of Ukraine in New York, 240 E 49th Street, New York, N.Y. 10017; tel. (212) 371-5690.

Час для голосування встановлено від 7-ої години ранку до 8-ої год. вечора за місцевим часом. При голосуванні виборці повинні мати при собі пашпорт громадянина України або інший документ, що посвідчує особу та належність до громадянства України.

У СВІТІ

ПРЕМ'ЄР ДЕРЖАВНОЇ ради Китаю Лі Пен по закінченню 13-денної сесії Всекитайського віча скликав пресову конференцію, на якій заторкнув також тему недавньої візити в Пекіні державного секретаря З'єднаних Стейтів Воррена Кристофера. Лі Пен сказав, що „діялог був плідним, хоч ми розраховували на більше" і що „сторони досягнули взаєморозуміння в багатьох питаннях, в тому числі у ділянці прав людини і продовження для Китаю статусу найбільш упривілейованої країни у торгівлі зі ЗСА". Лі Пен запевнив, що „Китай прагне до покращення зв'язків між двома країнами", однак він водночас підкреслив, що його країна „ніколи не буде жертвувати принципами задля бизнесу".

26-РІЧНИЙ СЕРЖАНТ Лі Чгун Гук, черговий втікач з Північної Кореї, розповів на пресовій конференції в Сеулі, що північнокорейський комуністичний режим має можливість цілком знищити населення Південної Кореї не так ядерною, як біохемічною зброєю. Він ствердив, що в листопаді минулого року військовослужбовців Північної Кореї офіційно повідомили про існування в країні ядерної зброї. Щодо біохемічних засобів масового знищення, то їх, згідно зі заявою Лі Чгун Гука, випробовують на політичних в'язнях.

МОСКОВСЬКА ГАЗЕТА „Комсомольская Правда" повідомила, що якась „добре поінформована особа" ознайомила редакцію з документом, в якому стверджується, нібито „група державних діячів має намір позбавити влади президента Боріса Єльцина". Серед змовників названо першого віцепрем'єра Олега Сосковця, начальника генерального штабу Міхаїла Колєснікова, посадника Москви Юрія Лужкова, голову комітету в питаннях преси Боріса Міхайлова і ще декілька політиків. Коментуючи цю подію, депутат Державної думи Сергій Шахрай сказав, що „йдеться про добре організовану фальшивку, метою якої є викликати підозріння президента до його політичної опозиції, внести нові незгоди в життя спільноти і розчистити місце в громадській думці для третьої сили. Заплянованого ефекту досягнуто. Відчувається професійна рука міністерства безпеки..."

ДУХОВНИЙ ЛІДЕР Ірану аятола Сеєд Алі Гаменеї відкинув будь-яку можливість політичного діялогу зі З'єднаними Стейтами. Виступаючи у місті Мешгеді, Гаменеї сказав, що офіційні американські чинники ошукують свою спільноту, коли запевняють, нібито Вашінгтон дбає про взаємне порозуміння. „Воно може наступити тільки після того, як З'єднані Стейти змінять свою теперішню політику, спрямовану на встановлення їхньої геґемонії в світі", — підкреслив аятол Гаменеї. Як відомо, дипломатичні стосунки між Іраном і ЗСА припинено в 1979 році, після захоплення американської амбасади в Теґрані молодими послідовниками імама Гомейні. І дотепер, через 15 років після перемоги ісламської революції, керівники Ірану наставлені вороже до Америки.

НЕЗАЛЕЖНИЙ ТИЖНЕВИК „Монітор", який виходить у Чорногорії, повідомив про нелюдські знущання над місцевими мусулманами. Чорногорія — друга, після Сербії, республіка, яка залишилася у складі союзної Югославії. Однією зі жертв кампанії етнічних очищень став лідер мусулманської Партії демократичної дії Гарун Гаджіч. Його тортурували електричним струмом, прикріпивши дроти до вух. Це відбувалося у тюрмі Бело Полє, де Г. Гаджічеві не давали заснути протягом трьох діб і постійно били його гумовими киїками. Від початку цього року було заарештовано понад 250 членів цієї партії. Мета екстремістської кампанії — вичистити місто Санджак з мусулманського населення.

БОЙОВИКИ ПРОІРАНСЬКОЇ терористичної організації Гезбола здійснили нові напади на жидівські поселення на півночі Ізраїля. В понеділок, 21-го березня, на міну наїхало авто з двома ізраїльськими вояками, від вибуху обидва загинули. Того ж дня від вибуху загинули двоє вартових південноливанської міліції. Ізраїльська армія у відповідь обстріляла міноментами бази терористів на півдні Ливану. Одна з мін вцілила у шкільний автобус, у висліді загинула 12-річна дівчинка, а 22 учнів дістали поранення.

В ПОНЕДІЛОК, 21-ГО БЕРЕЗНЯ, в Альжирі, альжирській столиці, троє озброєних бандитів напали на редакцію франкомовного тижневика. Двоє його працівників загинули, троє поранено. Очевидно, що йдеться про чергову акцію бойовиків ісламських організацій, які два роки тому проголосили „священну" війну світській владі країни. Терор в Альжирі набув таких маштабів, що все частіше в карних акціях проти мусулманських екстремістів беруть участь не тільки спеціяльні групи поліції, але й формації альжирської армії.

ВІДНОВИЛИСЯ ІЗРАЇЛЬСЬКО-ПАЛЕСТИНСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ

Каїр, Єгипет. — У середу, 23-го березня, в Тунісі відновилися переговори між представниками Ізраїля і Палестинської визвольної організації, перервані у зв'язку з кривавою масакрою у Геброні, де 25-го лютого жидівський поселенець Барух Ґольдштейн застрілив 30 осіб, які молились в мечеті.

На туніських переговорах обговорювалася безпека палестинців на Західньому березі і в смузі Ґази. Палестинці вимагають ввести туди міжнародний миротворний контингент і переселити жидів, які живуть в районі Геброну, в сусіднє поселення Кір'ят Арба. Ізраїльська делеґація може обговорювати це питання, але остаточне рішення залишається за прем'єром Їцаком Рабіном. Рада безпеки ООН в резолюції, яка засуджує інцидент в мечеті Ібраґіма, підтримала ідею післати на контрольовані території міжнародний контингент.

Член кнессету, який не захотів назвати свого прізвища, повідомив, що тепер уряд обговорює можливість закриття поселення Тель Румейда — одного зі шести, що знаходяться в районі Геброну. В поселенні проживає всього сім жидівських родин. Серед них — активісти руху Ках, який в Ізраїлі оголошений поза законом.

Палестинці добиваються виселення з Геброну 450 жидів, які проживають там. Арабське населення міста становить 80,000 осіб.

Представник Палестинської визвольної організації в Каїрі повідомив, що переговори затягнуться, і перших повідомлень про їх результати можна чекати лише в четвер, 24-го березня.

Відбудеться з'їзд учителів та учнів Ярославської гімназії

Львів. — Тут від 12-го до 14-го серпня 1994 року проходитиме з'їзд учнів та учителів Української Державної Гімназії в м. Ярославі (над Сяном) з років її існування, 1940—44-го. Цю світову зустріч підготовляє організаційний комітет під керівництвом доц. Любомири Мелех-Яросевич у Львові у співпраці з т-вом „Надсяння" у Львові та під патронатом Реґіонального об'єднання Ярокза в діяспорі, в Чикаго.

Комітет запрошує до участи усіх, пов'язаних з вищевказаною гімназією в Генеральному Губернаторстві. Статті-спомини до пам'яткової книги, як також зголошення слід надсилати до кінця травня на адресу: Україна 290008, Площа Ринок, 17. Телефони для інформацій (0322) 34-34-25 або 75-26-84.

В АМЕРИЦІ

У ПОНЕДІЛОК УВЕЧОРІ, 21-го березня, в Лос Анджелесі відбулася 66-та щорічна церемонія вручення високих нагород Американської Академії Кіномистецтв. Найкращим фільмом року був визнаний „Список Шиндлера", який накрутив режисер Стівен Спілберґ. Йому, як найкращому режисерові року, був вручений золотий „Оскар". Найкращим артистом визнаний Том Генкс за виконання головної ролі у фільмі „Філядельфія". За виконання головної жіночої ролі у фільмі „Піяніно" золотого „Оскара" одержала Голлі Гантер.

АДМІНІСТРАЦІЯ Билла Клінтона заборонила Гері Волтерсові, головному сторожеві резиденції Президента, давати зізнання у підкомісії Палати Репрезентантів, яка займається видатками Білого Дому. Республіканці, які входять у цю підкомісію, хотіли дізнатися від Г. Волтерса про подробиці раптового звільнення одного з працівників системи обслуговування Білого Дому. Мова йде про звільнення 36-річного Кріса Емері, одного з трьох заступників головного сторожа Білого Дому. У зв'язку зі специфікою службових обов'язків К. Емері знав багато подробиць особистого життя президентської пари. Конґресмени-республіканці з підкомісії, яка займається бюджетом Білого Дому, запросили для переслухання Г. Волтерса, бажаючи вияснити справжні причини звільнення Емері.

ОРГАНІЗАТОРИ ЧЕМПІОНАТУ світу з фігурної їзди на ковзанах серед професіоналістів повідомили, що американська фігуристка Тоня Гардінґ виявила бажання взяти участь у чемпіонаті, який відбудеться 17—18-го травня у Парижі. Представник організаційного комітету сказав, що бажання Т. Гардінґ буде розглянуто і єдиною перешкодою може стати небажання інших учасників змагатися з нею. Як відомо, Т. Гардінґ виключено з аматорського спорту ЗСА. Їй відмовлено в праві виступати в аматорському чемпіонаті, який почався 21-го березня в Японії.

ЧЛЕНИ МІСЬКОЇ РАДИ Ню Йорку прийняли історичний документ, який анулює контролю на піднятя оплат за винайм квартири, місячна плата за які перевищує 2,000 дол. Голосування відбулося після багатогодинних дебатів і тригодинної перерви, після якої 28 членів ради висловилися за прийняття нового закону, а 18 виступили проти. Вважають, що тепер власники дорогих квартир будуть робити зусилля, щоб позбутися нанішніх квартирантів і після того, як вони покинуть квартиру, піднімуть ціни за винайм. Як тільки посадник Рудолф Джуліяні підпише закон, контроля оренди буде знята не лише на тимчасово пусті квартири, але і на квартири, мешканці яких заробляли понад 250,000 дол. два роки підряд.

БРУС СІҐЕЛ — голова міської корпорації шпиталів і лікувальних установ в Ню Йорку, в яку входить 11 міських шпиталів, шість будинків для старших осіб і центральне бюро корпорації, повідомив про необхідість провести нові скорочення. На початку березня Б. Сіґел сказав, що будуть звільнені 1,300 з 1,600 працівників центрального бюра корпорації. Тепер треба буде звільнити ще коло 1,[illegible] осіб. Цей захід потрібний, щоб залатати у бюджеті діру в сумі 190 міл. дол. Голова корпорації шпиталів [illegible], що рішення про різке зменшення кількости працівників [illegible] було продиктоване міською управою, а базується на перегляді фінансових справ корпорації.

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holydays by the Ukrainian National Association, Inc at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні
(202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send adress changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J

Передплата на рік $40.00, на півроку-$22.00, на 3 місяці-$12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J 07303

Скандал у Південній Африці

У минулому тижні у далекій Південній Африці сталася цікава подія: проголошено в її столиці Преторії офіційний комунікат про вислід дбайливого засекреченого слідства: державна поліція продавала зброю найбільш примітивному чорному племені зулю з явною метою — розпалити наново вбивства, доконувані тим племенем однаково супроти чорних як і білих мешканців цієї країни. Той короткий офіційний комунікат став політичною „бомбою". Усі зрозуміли, що діяла тут змова білих націоналістів, які не хочуть допустити до закінчення єдиної у міжнародному світі державної системи расового поділу — апартаїду.

Виявлення, що державна поліція стала знаряддям політичної провокації, націленої проти політики президента Фердинанда де Клерка, поставило цього останнього у надзвичайно прикру ситуацію. Він скликав надзвичайну пресову конференцію і різко натаврував ту поведінку поліції і запевняв, що він нічого не знав про ті контакти поліції з племенем зулю. Президент Африканського крайового конґресу Нелсон Манделя, лідер чорної більшости населення, мабуть, повірив де Клеркові — чесному державному мужеві, який започаткував був процес закінчення апартаїду і переходу на демократичний лад з виборами до парляменту, у висліді яких перестане існувати монопольна влада білих, більшість у парляменті становитимуть чорні та азійці, а на місце білого президента Фердинанда де Клерка президентом стане давній довголітній політичний в'язень, лідер чорних — Нелсон Мандела.

Можна зрозуміти існування все ще численних білих мешканців Південної Африки, які просто привикли, що вони є упривілейованою верствою та які бояться, що втратять увесь життєвий дорібок та, може, й життя, коли влада перейде в руки чорних, які в масі культурно ще відсталі. Це було чудо, що той монопольно білий парлямент прийняв нову конституцію з переходом на демократичні вибори і з відмовою від влади. Фердинанд де Клерк і Нелсон Мандела справедливо отримали нагороду Нобеля і справедливо ввійдуть до всесвітньої історії — займаючи місця у першому ряді поруч із такими постатями, як Олександер Великий, Карло Великий, Шарль де Ґоль, Конрад Аденауер, Абрагам Лінкольн та інші — їхнього формату.

А втім, саме на тлі отаких державних мужів, які думають і дбають про далеку майбутність, дуже маленькими є людці, які намагаються за всяку ціну не допустити до перемоги державного розуму. Африканське плем'я зулю, мабуть, у всьому широкому світі найбільш відстале, найбільш примітивне культурою і цивілізацією. Здається, що Мандела мав менше клопотів від білих, від державної поліції і війська, як саме від отого дикого племени зулю, якене всилі розуміти, як можна говорити і годитися з білими, які в їхніх очах є диярволами. Покищо в американській пресі чи радіо-телевізійних передачах не виявлено, які політичні кола підштовхнули державну поліцію, щоб вона продавала чи просто постачала зулю зброєю для вбивання чорних і білих противників апартаїду. Цей політичний скандал, куди гірший, як путч російських неділимців, прокомуністичних фанатиків.

Дехто каже, що „Політика — брудна річ". Це неправда. І Макіявеллі не мав рації своєю тезою, що „всі засоби добрі, які ведуть до цілі". Неетичні і злочинні засоби можуть принести користь тільки на дуже коротку мету, — вони мстяться, спричинюючи здорову реакцію і тільки компромітують тих, що нехтують етикою у політиці. Фердинад Де Клерк і Нелсон Мандела переборюли були вже стільки перешкод на шляху до реформи державного ладу у Південній Африці, що переборять і ту скандальну аферу з постачанням зброї племені зулю.

Х. В.-Ф.

Л. КРАВЧУК І МАЙБУТНІСТЬ УКРАЇНИ

Коли минулого місяця Президент України Леонід Кравчук заповів, що не братиме участи у президентських виборах, то з усіх сторін можна було почути різні негативні коментарі з цього приводу. Була мова про брак відповідальности, патріотизму та неспроможности правити країною — це зі сторони своїх. А як про це інформує газета „Файненшіял Таймс" з 12—13-го березня ц. р., закордонні коментатори не входили у подробиці, вони тільки підкреслювали при кожній нагоді, що це може погано вплинути на виконання підписаних у Москві тристоронніх угод щодо ядерного роззброєння. Тільки мала кількість осіб висувала третю можливість добре обдуманого політичного кроку, що можна б навіть назвати в існуючій політичній ситуації в Україні передвиборчою стратегією.

Тепер про це говориться зовсім відкрито, зокрема після поїздки Президента України Леоніда Кравчука до ЗСА, де він сам сказав, що коли вибори до Верховної Ради України 27-го березня не будуть успішними, то тоді йому самому доведеться правити державою. Якщо так станеться, то Л. Кравчук може опинитися у подібній ситуації як Борис Єльцин після виборів у Росії. Хоч деякі з його співробітників уважають, що „це може бути корисним, бо тоді Л. Кравчук матиме нагоду іти вперед з реформами та залишитися при владі до кінця його каденції 1996 року". Про таку можливість, кажуть, Л. Кравчук говорив під час зустрічі з президентом Биллом Клінтоном у Вашінґтоні 4-го березня. Беручи під увагу, що ані Л. Кравчук, а тим більше Верховна Рада, досі не провели жодних радикальних економічних реформ і за це Президент України звинувачує виключно Верховну Раду, підкреслюючи, що навіть тих кілька змін, які він пропонував, Верховна Рада бльокувала, зокрема, коли він хотів дещо полегшити земельну урядову контролю.

Можливість керівництва Л. Кравчуком Україною без Верховної Ради виникає із ухваленого минулого листопада закрученого закону про вибори теперішньою Верховною Радою України, яка залишилася ще з часів Совєтського Союзу. До нових виборів зареєстровано приблизно 6,000 кандидатів, що загально виносить по 13 на кожну виборчу округу. Згідно з існуючим законом, щоб виграти першу рунду, кандидат мусить отримати більше половини голосів і в даній виборчій окрузі більше половини управнених до голосування мусять проголосувати. Щоб виграти у другій рунді голосування, запляванованого на квітень, два перші кандидати у будьякій виборчій окрузі мусять притримуватися тих же вимог.

Дорадники Л. Кравчука вважають, що саме тут лежить проблема існуючого виборчого закону, бо важко буде заохотити більшу половину управнених виборців іти голосувати перший раз, а вдруге — це вже буде майже неможливо. Якщо дійсно станеться так як сподівається Л. Кравчук і його дорадники, то тоді Центральна виборча комісія, згідно зі законом, оголосить вибори нечинними, що відкриє дорогу до президентського правління державою.

Беручи під увагу вищенаведені факти, Л. Кравчук тоді матиме нагоду змінити катастрофічну економіку України правом президентського наказу, без перешкод зі сторони Верховної Ради. Він тоді також анулює призначені на червень президентські вибори та скличе збори виборців з метою переорганізувати чи радше змінити для управління країною існуючу політичну систему на президентську чи парляментарну.

Як би в майбутньому не сталося, Л. Кравчук все таки залишиться єдиним українським політиком, обраним до влади народним голосуванням від часу як Україна стала самостійною державою.

Захід у першу чергу турбується тим, щоб Л. Кравчук залишився при владі, хоча б до часу, поки не закінчиться розмонтування ядерного арсеналу, згідно з тристороннім договором, підписаним у Москві в січні.

З усього видно, що багато дечого залежить від того, чи залишиться Л. Кравчук при владі. Дивно, що цього не можуть зрозуміти політики в Україні, хоч західні політики про це вже говорять довший час. Чи й далі треба, щоб „німець" чи „старший брат" нас повчав, невже ж українські політики неспроможні самостійно думати?

Роман Юревич

ПРЕСА УКРАЇНИ: ВІДДАЙМО ЇЙ НАЛЕЖНЕ!

II

Настали нові часи. Повіяло горбачовською відлигою. Першими скинули це абсурдне гасло журналісти з львівської молодечої газети „Ленінська молодь", яка згодом почала називатися „Молода Галичина".

Першою ластівкою української весни був вихід 1-го липня 1990 року народного часопису „За вільну Україну" — з тризубом і Шевченковим закликом „Обніміться ж, брати мої!.." І хоч газета була органом Львівської Обласної Ради народних депутатів, члени Народного Руху України подбали, щоб її читали і в східніх, зрусифікованих областях, де вона робила велику і корисну справу: писала правду про Україну, закликала народ до боротьби за незалежність, наближала день нашої перемоги. На той час це було справжньою революцією: до 24-го Серпня залишалося ще більше року.

В перший свій Великдень газета привітала читачів великою „шапкою" „Христос воскрес! Воскресне Україна!", повністю присвятивши цьому величному святові — Воскресінню Христовому — чотири (зі шести) сторінки. Це було наявним доказом, що антирелігійна пропаґанда, яку завойовники проводили з такою наполегливістю, нічого не дала. Адже лише на Львівщині атеїстичну пропаґанду вели майже 10,000 лекторів і аґітаторів, існувало 450 атеїстичних клюбів ім. Ярослава Галана.

В тому, що першогрудневий референдум пройшов так успішно, є, безперечно, велика заслуга і львівських журналістів, взагалі демократичної преси України. Маймо надію, що про неї своє добре слово ще скажуть дослідники, бо вона заслуговує на це.

Чудове гасло взяли для свого тижневика „Східній часопис" журналісти Донецького: „А ми тую червону калину підіймемо..."! — слова з популярної пісні Українських Січових Стрільців, що стала ніби гимном тих часів. Цим газета підкреслила, що вона продовжуватиме славні революційні традиції наших попередників у боротьбі за незалежність. І продовжує, піднімає червону калину: бореться за українізацію шкіл Донецького і области, розповідає правду про боротьбу ОУН—УПА, викриває підступи „старшого брата" — тих керівників промислових підприємств та установ, які все ще поглядають на Схід, мріють про відродження КПУ—КПСС, старих порядків, про реґабілітацію проімперських організацій, друкує статті на релігійні теми — про наші свята, обряди, традиції, під рубрикою „Повій, вітре, на Вкраїну" вміщує матеріяли про українські товариства, земляцтва, національні центри у різних областях і республіках колишньої совєтської імперії. І це в той час, коли газета, яка почала виходити у 1992 році, уже після проголошення незалежности України, була тоді єдиною в області українською газетою.

Торік, у 60-річчя Великого голоду, „Східний часопис" розповідав читачам про те, „що сталося з Україною — її народом, її землею — 1933 року", подавав архівні матеріяли про цю трагедію, особливо у Донбасі, розповіді очевидців, тих, які чудом залишилися в живих. Газета виступає проти хабарників, бореться з корупцією, сміливо називає прізвища тих, які стоять на заваді, шкодять молодій українській державі.

Не забуває часопис і про діяспору. Коли у жовтні 1992 року в Донецькому виступала з концертами наша Юліяна Осінчук з Ню Йорку, газета розповіла про неї у статті „Поетеса фортепіяна" і на першій сторінці помістила великий (на 4 колонки!) портрет піяністки. Має „Східний часопис" і постійну рубрику „Газета 'Свобода' повідомляє", під якою вміщує інформації, що друкуються в нашій газеті. Напевне зацікавила читачів і стаття нашого відомого діяча д-ра Михайла Воскобійника „Україна потребує державного патріотизму", яку газета надрукувала у грудні минулого року.

Щоб гідно оцінити ту велику місію, яку взяли на себе журналісти „Східного часопису", відроджуючи українство в Донбасі, треба сказати, що в цьому зрусифікованому реґіоні України майже вся преса друкується російською мовою. Якщо в області виходить коло 250 газет (разом з багатотиражними — шахтними, проми-

(Закінчення на стор. 6-ій)

Віктор Батюк

ЗАПОВІТАМИ ШЕВЧЕНКА ВСТАЄ УКРАЇНА

III

Національно-освітня, духовно-виховна, історично-гартуюча роля, життя і творчого спадку Тараса для сьогоденної України незаперечна. Він — як основа нашої національної споруди. Вітрюган може зірвати стріху та недбало прибиту лату, але стіни не піддадуться.

Шевченко — це також єднаюча, цементуюча сила нашого народу. „В єдності наша сила!" — було гасло минулорічного відзначення річниці незалежности в Торонто. В Шевченкові наша єдність. Якщо хтось, маючи політичні розбіжності, перешкоджає своїм політичним супротивникам поклонятись народному ґенієві, руйнує зведені ними музеї поета і шевченківські пам'ятники, він не діє для добра України, для добра української справи. Якась лиха година спалила на батьківщині поета в Кирилівці хату-музей Кобзаря. Її відбудують. З того місця відкривається чудовий краєвид. Ще в дочорнобильські часи, дивлячись там на вже приосінні яруги, вкриті — брунистими здалеку байраками, мені хотілось достеменно довідатись, що саме ці краєвиди мав на думці Тарас, коли в 30-річному віці в Санкт-Петербурзі писав, ніби співав душею пісню освідчення Батьківщині у вічній синівській любові:

— Летим, дивлюся аж світає,
край неба палає,
соловейко в тихім гаї
сонце зустрічає.
Тихесенько вітер віє,
степи, лани мріють,
між ярами, над ставами
верби зеленіють...

Тарас беззастережно володіє істинно-українською душею. Доки ще є у світі поневолені народи, що перейшли через рабство й неволю, доти вони шукатимуть собі розради в Тарасових гнівних тираноборних інвективах.

П'ять років тому, в 175 річницю народження Шевченка, довелось під час перебування в Індії пересвідчитись, з якою повагою письменники й учні Бенгалії, Таміленду, Раджастану говорять про нашого народного генія. Його твори до деяких народів потрапляють лише останнім часом, коли з'явилась можливість перекласти їх з української, або через англійську чи російську на мови світу. Шевченко зрозумілий скрізь. 30 років тому, на 150-річчя народження Шевченка, до Києва приїхав бенґальський драматург Монмонтг Рай. Історія життя Шевченка його потрясла, а поезія зачарувала. Він написав бенгальською мовою п'єсу про Тараса, більше пізнавального напрямку. Проте цікаво стежити, як оспівується образ нашого національного героя виражальними засобами іншої поетичної традиції.

У Монмотга Рая Шевченко всупереч царській забороні на засланні, в солдатчині, пише свої захалявні поезії кров'ю. Це явне авторське перебільшення. Але воно цілком вмотивоване. Хіба ж не кров'ю, не понівеченим і вкороченим життям розрахувався поет за свою творчість? Бо що здобувається легко, те не ціниться. А що, як откровення Кобзаря, ціниться на вагу щирого золота, те дається несамовитим зусиллям, напруженням волі, інтелекту, виснаженням життєвих сил.

Саме тому золото Шевченкової поезії, потрапивши до іншого народу, зачаровує і лягає в скарбницю духовних надбань, нарівні з національною і світовою клясикою. Шевченко чи не єдиний поет, пам'ятники якому височіють на всіх континентах від Австралії до Америки. „Реве та стогне Дніпр широкий" — чула недавно величний спів столиця З'єднаних Стейтів, де Президент Кравчук поклав вінок квітів шани до пам'ятника народному генієві.

Сьогодні на Україні весна — весна в природному і історичному сенсі. Весна — це коли Україна розорана для сівби. Весна — це коли парості української незалежної державности долають залізний ґрунт залишків імперії. Це дуже тривожний і відповідальний час. Одні тримають міцно плуга і поорають державну ниву, інші розпачливо й натужно дзяволять — нічого не вийде, не тратьте, куме, сили...

І коли зневіра спроквола ладнається вповзти в душу, — з-над Дніпра, від Канева, з Чернечої гори, по всій Україні неосяжній, по всьому світу, як величні великодні дзвони розлого лунає пророчий голос:

Борітеся — поборете,
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!

Благословенна земля, благословен народ, який має своїм духовним світочем Тараса Шевченка. Хай же збудуться в Україні його слова з „Пасалмів Давидових":

Діла добрих обновляються,
Діла злих загинуть.

Колись, коли я відвідав хутір, з якого вислали в Сибір моїх дідів і батька, баба Оксана все допитувалась у мене: „А води випив? Води з дідового колодязя?" Отож, згодом, пам'ятаючи, як важливо відчути і пізнати найголовніше, відвідуючи символічну батьківську оселю поета в колишній Кирилівці на Черкащині, я витяг відром води з криниці на Шевченковому подвір'ї. Терпкий, солонуватий її смак ніколи не забудеться, це смак тієї води, що живила нашого поета духом синівської вірности рідній землі. Я щасливий з того, що перше почуте мною з книги слово була „Катерина" з Тарасового „Кобзаря".

Творчість Шевченка — то духовна криниця нашого народу, тож припадайте, пийте з неї спраглими устами, причащайте, поіть джерельним відсвіжаючим багатством Тарасової поезії своїх дітей — вони майбутнє українського народу. І станеться, і буде так на Україні, як мріялось колись Тарасові Шевченкові:

І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
І буде син і буде мати,
І будуть люди на землі.

Проблематика виховання дитини друкованим мистецьким словом

Чого Івась не навчиться,
То Іван не зможе...

Ця глибока народна філософська сентенція лягла в основу діяльности Українських Працівників Літератури для Дітей і Молоді ім. Леоніда Глібова (УПЛДМ) з осідком у Торонто, Канада, та з членством у всіх країнах нашого поселення. Хоч деякий час УПЛДМ сповільнило свою діяльність, проте, з проголошенням української держави ця установа проявила посилену працю, приєднавши нових кваліфікованих членів та прихильників із кіл громадянства, зацікавлених дитячою літературою. За короткий час вона може похвалитися поважними здобутками у ділянці літератури для дітей і молоді, на яку настав великий попит на батьківщині.

На підставі бюлетенів УПЛДМ, видаваних для свого членства, можна ознайомити загал громадянства про конкретні досягнення цієї установи та про її пляни на майбутнє, що є й темою цієї статті.

• • •

Процес виховання молодого покоління на вартісних членів суспільства — явище складне й нелегке та вимагає солідної професійної підготови людей, які його здійснюють. В основному цей процес формування починається вже в материному лоні, а сприяють нормальному розвиткові ембріону різні зовнішні та внутрішні чинники, зокрема спокійна, взаємолюбна атмосфера подружнього життя й розуміння відповідальности батьків. Вказаним є, щоб обоє подруги були на одному інтелектуальному рівні. Алькоголізм куріння, наркотики мають убивчий вплив на фізичне, духовне й емоційне формування нового життя. Обов'язком батьків є подбати про сприятливу атмосферу, коли дитина вже прийде на світ. Тоді й методика виховання має бути узгіднена так батьків, як і інших членів родини.

Поряд із фізичним та духовим розвоєм дитини треба плекати в ній позитивні елементи й дискретно виправляти негативи. Добрим виховним засобом є розказування дитині казок (улюблене зайняття бабусь!), співати відповідні до віку пісеньки, показувати на живих прикладах, що добре, а що погане.

Наступний етап виховання маляти, це дитячі садки, світлички, дошкілля, де вже вплив мають професійні виховниці. З них уже перехід до стадії, коли виховання поєднується з навчанням, яке стає панівним. І саме в цій фазі розвоєвого процесу дитини приходить до голосу мистецьке слово в формі дитячих книжок та журналів із позитивною тематикою, висловленою мистецьким словом. Цю стадію коротко схарактеризувала голова УПЛДМ А. Горохович — „Треба в дитині плекати паралельно розум і душу", тобто поєднати знання з почуваннями.

• • •

На підставі бюлетенів УПЛДМ можна переконатися скільки позитивної кропіткої праці вклали провід і членство та прихильники в ділянку виховання молодого покоління шляхом популяризації мистецького друкованого слова для дітей та молоді. Досі видано, або є в процесі підготування та пошуків за меценатами на такі твори: „Михайлик" пера Марії Дмитренко (Богдани Світлик) про малого розвідника УПА. Це вже сьоме видання 200,000-им накладом завдяки даткові д-ра М. Ценка в спілці з Т-вом Вояків УПА, „Вибрані казки" Юрія Тиса-Крохмалюка появилися коштом Братства к. вояків Дивізії „Галичина" — тираж 40,000. „Джерело Марії" — збірка леґенд, які були публіковані в „Веселці", журналі УНС. Книжка вийшла у Львові в „Просвіті" коштом УПЛДМ. Тираж —20,000. Заходами Шкільної Ради в Торонто готується до друку „Хрестоматія нової української літератури" Олександри Копач, „Квіточка прибраній матусі" Богдана Боднарчука коштами Фундації покійного і УПЛДМ та стараннями дружини автора. „Спадщину" св. п. Богдана Федчука видає вдова, „Три правди" Катерини Перелісної видають — інж. Василь Саламон та Юліянчик Ломага, який завдяки бабусі й дідуся став меценатом української дитячої літератури вже в першому році життя! „Зимове дійство", сценки з зимових святкувань оформлює й видає в Бразилії Віра Вовк. „Плекаймо в дитині розум і душу" готує А. Горохович. УПЛДМ розшукує фонди на видання „Каміння під косою" Ольги Мак, „Зелені дні" Лесі Оленко та „Українські казки", до яких є готові ілюстрації Галини Мазепи.

Відома меценатка дитячих видань Марія Крижанівська з Рочестеру видає у Львові при часописі „Молода Галичина" оповідання „Учителька". Вона видала своїм коштом збірку В. Барагури „Меч і книга" та вдруге видає своїм коштом „Гарфу Леілі" Константини Малицької. Збірка виходить за допомогою синів меценатки у Києві тиражем 100,000, бо перше видання мало надзвичайний успіх.

УПЛДМ крім видань нав'язує контакти з багатьма освітніми організаціями, видавництвами, зацікавленими громадянами тощо.

Як бачимо з цього огляду — „Жнива великі, праці багато — робітників мало".

Щасти вам, Боже!

в. б.

УПРАВА НАУКОВО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА, ОБРАНА НА 14-их ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ 11-го ГРУДНЯ 1993 р.

Президія

Леонід Рудницький — голова
Олекса Біланюк — екзекутивний заступник голови
Лариса Онишкевич — заступник голови і науковий секретар
Володимир Рак — заступник голови і фінансовий діловод
Василь Маркусь — заступник голови і головний редактор ЕУД
Іван Сєрант — заступник голови
Роман Андрушків — заступник голови і референт молодих дослідників і науковців
Володимир Стойко — заступник голови
Василь Калинович — секретар
Ольга Кузьмович — секретар.

Члени управи

Володимир Василакі
Іван Головінський
Жан П'єр Кап
Іван Кедрин-Рудницький
Таня Кейс
Альберт Кіпа
Мирослав Лабунька
Ярослав Падох
Володимир Петришин
Анна Процик
Любомир Романків
Зиновія Сохор
Святослав Трохименко
Євген Федоренко
Іван Фізер
Андрій Храпливий
Дмитро Штогрин.

Контрольна Комісія

Василь Ленцик — голова
Володимир Баранецький
Мирослава Знаєнко
Мирослав Прокоп — заступник
Роман Воронка — заступник.

Делегати Головної Ради

Лариса Онишкевич
Любомир Романків
Іван Головінський
Роман Андрушків.

Завдяки гармонійній співпраці

11-го грудня минулого року в Ню Йорку відбулися 14-ті загальні збори Наукового Товариства ім. Шевченка у ЗСА. Зі звітом на зборах виступив голова НТШ Леонід Рудницький.

Торкаючися ,,внутрішньої" діяльности Товариства, звітуючий відзначив ,,гармонійну співпрацю", що панувала в Управі НТШ, котра за час останньої каденції розвинула новий *модус операнді,* відбуваючи часті наради т. зв. розширеної Президії, де вирішується немало важливих проблем Товариства. З одного з таких засідань виріс бюлетень НТШ у ЗСА, що його редагував проф. Володимир Стойко. Голова подякував за працю членам Управи, серед них — енергійному директорові канцелярії НТШ ред. Миколі Галіву, фінансовому директорові Товариства мгрові Володимирові Ракові, науковому секретареві д-р Ларисі Онишкевич, яка спричинилася до здійснення кількох важливих видавничих проєктів і організації ряду наукових конференцій, та іншим.

Відзначаючи добру роботу щодо популяризації діяльности Товариства у засобах масової інформації ред. Ольги Кузьмович та ред. Івана Кедрина-Рудницького, доповідач зауважив, що про НТШ усе ще замало пишеться в пресі, зокрема англомовній, не зважаючи на те, що тут відбуваються важливі події, цікаві виклади, зокрема з серії, яку провадить проф. Василь Калинович, котрі нерідко заслуговують на окремий репортаж".

Деякі ділянки діяльности Товариства досі залишаються занедбаними — НТШ не виконало повністю завдання щодо залучення до своїх рядів молодих членів, лишається поле для попису щодо приєднання до Товариства учених-неукраїнців. Постійний, неспорадичний зв'язок між осередками НТШ — ще одна з невирішених проблем, бракує зв'язкового англомовного інформаційного листка.

На кращому рівні стоїть ,,зовнішня" діяльність Товариства як в українському світі, так і поза ним. Оживилася діяльність Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка. Після її виборів улітку 1992 року, відбуто дві наради — одну в Торонто, другу — в Ню Йорку. Через Головну Раду, Президентом якої було обрано проф. Л. Рудницького, проведено реформу й реорганізацію структури НТШ, зокрема, дійсні члени Товариства відтепер обиратимуться в рамках секцій світовим членством. За працю в ділянці вдосконалення структури організації звітуючий склав щиросердечну подяку професорам Олексі Біланюкові, Ярославові Падохові й Василеві Ленцикові.

Через Головну Раду нав'язується нині тісна співпраця з НТШ Канади, спільними зусиллями готуватимуться числа бюлетеню ГР. Особливо добрими є зв'язки з НТШ у Львові, де тепер спільно розгорнуто широку видавничу діяльність, в якій на чільному місці серія ,,Записок Наукового Товариства ім. Шевченка", невдовзі тут також друкуватиметься бюлетень Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка. Крім того у Львові вже виходить газета ,,Вісник НТШ", яка звітує і про діяльність Товариства в Америці.

Продуктивне співробітництво продовжується з УВАН та УНІГУ, що з ними НТШ у ЗСА проводить щорічну шевченкознавчу конференцію, а тепер плянується організувати наукову конференцію на честь Олега Кандиби-Ольжича. Співпраця Товариства з АН Чехії та АН України збагатить культуру двох слов'янських народів виданням українсько-чеського словника, який ось-ось побачить світ. Тривають наукові контакти Товариства з УВУ, з Іллинойським університетом, в якому ці контакти координує професор Дмитро Штогрин і де в рамках конференції минулого літа успішно пройшов вечір НТШ.

Товариство підтимує зв'язки з польськими та жидівськими науковими інституціями, організовується різні конференції, виклади тощо. Тут виосібнюєть-

(Закінчення на стор. 6)

ВІСТІ

НАУКОВОГО Т-ва ім. ШЕВЧЕНКА

Ч. XV

Адреса НТШ: Shevchenko Scientific Society, 63 Fourth Ave., New York, N.Y. 10003

Леонід Рудницький

Чи потрібне Україні НТШ ?

Україна нині переживає величезну кризу, що пронизує всі ділянки її життя, її підложжя — головно економічно-політичне. Люди в Україні бідують, інфляція несамовито знижує рівень життя, а московський великодержавний месіянізм ставить під загрозу саме існування держави. На тлі такої невеселої дійсности часто постає запитання: чи потрібно так багато уваги присвячувати науці, коли людям бракує елементарного для прожитку й загрожена українська незалежність? Чи потрібне Україні Наукове Товариство ім. Шевченка? Тим більше, коли існує Академія Наук України, котра, якщо не тепер, то згодом буде спроможна гідно репрезентувати українську науку у світі?

Відповідь на ці запитання дає сама суть науки і природа НТШ. Жодний державний народ, у якого вироблений інстинкт самозбереження, не може зосереджуватися тільки на матеріяльному аспекті буття; економіка, сильна й стабільна, ще не гарантує існування держави. Правдива й незалежна наука надає народові, в лоні якого її плекають, почуття самовартости й гідности. Історія засвідчує, що високий рівень науки часто означає духову міцність народу. Через науку державний народ входить у сім'ю цивілізованих націй і стає її рівнорядним членом. Крім того, наука — це вияв культури народу й гарантія його туземної вічности. Але правдива наука мусить бути незалежною від зовнішних чинників, особливо від держави. Вона мусить існувати сама для себе згідно зі своїми органічними законами. Ця незалежність науки є її conditio sine qua non, котру втілює Наукове Товариство ім. Шевченка.

Як в Україні, так і в діяспорі НТШ, завдяки своїй ,,окремішності" від державних чинників, університетів й інших інституцій, є тим непорочним джерелом науки, що формує інтелектуальну верству народу, яка служить своєму народові й причиняється до його самопіднесення, вироблення національного характеру й зміцнення його державницьких структур.

Монополія однієї інституції в такій ділянці як наука (своєрідна однопартійність), що звичайно знаходимо в державах тоталітарного устрою, інколи призводить до трагедії як науки, так і народу. Існування НТШ на рідних землях є, отже, в інтересах не тільки українського народу і його держави, але й в інтересах самої АН України. З того досить дивно, що й досі НТШ у Львові не отримало назад усі свої посілості, що були сконфісковані совєтським режимом і передані іншим установам, в тому числі Академії Наук. Прикро ствердити болючий факт, що якби не шляхетний дар ред. Ольги Кузьмович, яка свій родинний дім у Львові віддала для НТШ, то ця найстарша українська академія наук не мала б нині свого осідку на рідних землях.

Проте повернімось знову до більш абстрактного. Наука — це насамперед раціональна діяльність, що відбувається у сфері духу і яка прагне насвітлювати різні явища з точки зору об'єктивної правди, sub species aeternitatis. Але наука, яку сьогодні витворює український народ, вимагає також віри, передовсім віри у свої власні сили, яка допомогла б їй остаточно позбутися накиненого імперією комплексу меншевартости. Ця віра відповідає прагненню сіяти у людські душі те, що триватиме, наближає людину до трансцедентного, вічного, ушляхетнює її і робить, як казав колись Франко, ,,громадянином вищого й кращого світу".

Саме це, бодай на західніх землях України, своїм скромним способом розпочало робити НТШ у Львові у співпраці з іншими Науковими Товариствами ім. Шевченка у світі. Це надзвичайно важлива, посутня праця. Вона вже принесла корисні, багатонадійні результати, які оцінить століття, що гряде.

Участь НТШ у ЗСА в міжнародних конференціях і конґресах

Як представник української науки в американському світі, НТШ у ЗСА щороку бере участь у конвенції Американської Асоціяції для Сприяння Слов'янським Студіям (АААСС), що відбувається в різних містах ЗСА. У 1994 році ця річна конвенція відбудеться у Філядельфії, де є велика й активна українська громада. Саме тому конвенція дасть надзвичайну нагоду не тільки для виступу українських науковців на різних наукових сесіях, але і американським науковцям краще запізнатися з життям українців у ЗСА. Адже у співпраці з українськими організаціями Філядельфії можна буде більш численно брати участь у різних сесіях займати становище до різних проблем, що їх обговорюватимуть на конвенції, і організувати товариські зустрічі для американських науковців, зацікавлених українською проблематикою.

На цю філядельфійську конференцію НТШ зорганізувало дві окремі сесії. Перша з них присвячена пам'яті Дмитра Чижевського у сторіччя його смерти і в ній візьмуть участь такі вчені: Зоя Юрієф, колишня студентка покійного професора, Ярослав Розумний з Манітобського університету та Іван Фізер з Ратгерського університету. Коментаторами будуть Наталія Кононенко з університету стейту Вірджінія і Тома Бирд з Нюйорського міського університету. Головою сесії буде Леонід Рудницький.

Друга сесія НТШ — це т. зв. ,,круглий стіл" на тему: Нормативний правопис Української Академії Наук — 1993 і 1928". Учасники цієї дискусії є: Юрій Шевельов (проф. емерит, Колюмбійський університет), Мирослава Знаєнко (Ратгерський університет) та Ірина Короленко (Київський університет). Голова цього круглого стола буде Лариса Онишкевич, науковий секретар у ЗСА.

Крім згаданих конференцій, НТШ у ЗСА у співпраці з проф. С. Козаком, головою НТШ у Польщі, запланувало дві сесії на Інтернаціональний Конґрес Славістів, що відбудеться у Варшаві вліті 1995 року.

Нові члени НТШ — неукраїнці

Своїм служінням українському народові, НТШ завжди вносило свій вклад у світову науку й тим самим виробляло собі вже в ранні роки свого існування певний авторитет, що притягав не тільки українських, але й чужинецьких науковців. Досить тільки згадати, що членами Товариства були такі велетні світової науки як Ватослав Ягіч, відомий в українському світі як професор Івана Франка, Альберт Айнштайн, Андре Мазон, Макс Фасмер і багато інших. Тут, в Америці, членами Товариства є вже довший час відомий українській громаді вчений-славіст Тома Бирд і видатний історик Ярослав Пелікан, автор понад 35 книжок, серед яких біографія Блаженнішого Патріярха Йосифа п.з. ,,Confessor between East and West. A Potrait of Ukrainian Cardinal Josyf Slipyj".

На останніх загальних зборах Товариства ця листа членів-чужинців збільшилася прийняттям ще двох вчених у членство НТШ. Оба вони історики, професори Нюйоркського міського університету та члени Гарімен Інституту при Колюмбійському університеті. Ці нові члени, як вже подавала ,,Свобода" (див. статтю І. Кедрина-Рудницького ,,Проблеми НТШ в Америці", 17-го грудня 1993), є висококваліфікованими спеціялістами, якими Товариство може гордитися. Це Генрі Ґуттенбах, редактор журналу ,,Праці Національностей", що його двічі в рік видає Асоціяція Національностей, наукове товариство, яке заложив 1972 р. дійсний член НТШ бл. п. Степан Горак, і Майкел Рифкін, президент цієї ж Асоціяції. Оба науковці широковідомі в науковому світі. Г. Ґуттенбах є автором кількох книжок про Совєтський Союз, а невдовзі вийде його книжка про кавказькі народи. М. Рифкін має теж чимало наукових праць, головно про азіятські народи колишнього Совєтського Союзу, а ще цього року вийде його велика праця ,,Втрачена імперія Москви". А також проф. Джан А. Армстронґ, широковідомий історик, автор праці ,,Ukrainian Nationalism", що вийшла вже трьома виданнями та інших праць з ділянки совєтської політики і проблем в колишньому СССР є членом НТШ.

Можна надіятися що ці найновіші члени НТШ причиняться до подальшого розвитку праці Товариства в англомовному науковому світі.

З КАНЦЕЛЯРІЇ НТШ

Фундація св. п. І. Щербанюк

І. Щербанюк високо цінила працю Наукового Товариства ім. Шевченка ще на рідних землях, у Львові, а згодом тут, у діяспорі. Не раз згадувала про унікальне видання НТШ — ,,Енциклопедію Українознавства", яка займала окреме місце в її бібліотеці, інші цінні видання НТШ, а останнім часом суботні вечори в НТШ на різні наукові і популярно-інформативні теми, в яких на жаль, не могла брати безпосередньої участи, бо на це не дозволяв стан її здоров'я. Ірина Глібовицька-Щербанюк, яка за більшовицьких часів у 1939—1941 рр. працювала в Музеї Івана Франка у Львові, мала велике зрозуміння і любов до української культури й науки. На жаль, її життя складалося не так, як собі бажала, але завжди старалася бути помічною у ділянках української культури. Її слова і бажання не були тільки декляративними, але вона це здійснювала у практичному житті. І. і Я. Щербанюки мали цінну бібліотеку, а також унікальну колекцію образів.

Ще за життя Ірина з Глібовицьких-Щербанюк висловила бажання створити при НТШ Фундацію ім. Ірини з Глібовицьких-Рудницьких Радловської-Щербанюк. Після довших розмов і узгляднень Ірина Щербанюк таку Фундацію відкрила. З неї повинні користати студенти українознавчих студій, себто будуть виділятися стипендії з відсотків фундації. Для цього буде проголошений у пресі конкурс і хто буде для цього мати найкращі підстави, той одержить стипендію.

Це справді гарний приклад, як можна зберегти пам'ять про себе, бо все ще певний період часу буде проголошений конкурс на стипендію з Фундації Ірини з Глібовицьких-Рудницьких Радловської-Щербанюк.

Варто згадати, що Ірина Щербанюк була винятково висококультурною і дуже зрівноваженою людиною. Вона знала вагу української культури й науки. Вона шанувала і як тільки могла спомагала культурні, наукові і церковні організації та установи. Ірина перед відходом у вічність записала свій заощаджений спадок на українські наукові і релігійно-церковні установи й організації, серед яких є Український Гарвард, Український Вільний Університет у Мюнхені, Українська Католицька Семінарія у Рудному, Українське Релігійне Товариство св. Софія у Римі. Не забула і про свою парафію св. Юра в Ню Йорку. Слід згадати, що ще за життя подружжя Щербанюків пам'ятали і про Український Музей в Ню Йорку, ставши його фундатором, а крім того Музей мав одержати їхню колекцію цінних образів. Ірина змінила своє бажання і цілу колекцію високої вартости образів передала до Українського Музею у Стемфорді. Ірина також не забула про родину в Україні, зокрема по стороні Ярослава. Покійна Ірина Щербанюк заслуговує на особливу увагу і вдячність, а її почуття жертвенности для української культури, науки і Церкви може послужити добрим прикладом для багатьох, що є самітними і залишають свої тяжко зароблені заощадження для міста.

Дар від Івана Пуя

Іван Пуйо — уродженець українського зеленого Закарпаття, до якого, зовсім природно, мав і має особливий сантимент. Тепер він мешкає у Ню Йорку. І. Пуйо неодноразово побував в Україні, і не тільки тепер, але й у ті застійні часи, а також відвідав свою вужчу батьківщину — Закарпаття. І. Пуйо зібрав невелику колекцію — 12 мистецьких образів закарпатських художників та одну різьбу — ,,Сопілкар". Серед малярів цих картин є широковідомі майстри пензля Йосиф Бокшай старший і молодший.

(Закінчення на стор. 6)

Зі звіту заступника голови і наукового секретаря про працю Видавничої комісії НТШ-А

(від 16-го грудня 1990 до 11-го грудня 1993 року)

А. Комісія опрацювала окремі формуляри: 1. для приймання рукописів; 2. для подавання опінії знавців-рецензентів цих праць. Крім того, виготовлено такі правильники праці:

3. ,,Правильник процесу друку видань НТШ-А";
4. ,,Правильник для видань у серії ,,Реґіональних збірників".

Оба правильники уточнюють процес прийняття рукописів, шлях рецензування, змін текстів, контактів з друкарнями, затвердження титульних сторінок і т.п.

Б. За звітний період видано такі праці:

1. Світи Шевченка. Шевченківський збірник (виданий разом із ,,*Сучасністю*"). ред. Лариса Залеська-Онишкевич, Леонід Рудницький, Тарас Гунчак, Богдан Певний. 496 стор., 1991.

2. Володимир Старосольський, 1878—1942, ред. Уляна Старосольська. Переднє слово Ярослава Падоха 1991, 412 стор.

3. Ukrainian Literature in 20th century. A Reader's Guide. George S. N. Luckyj. Спільне видання з Торонтонським університетом 1992. 144 стор.

4. Юрій Клен. Твори. 1-ий том. ред. Святослав Гординський, Леонід Рудницький, Вольфрам Бурґгард. Вступ Ігоря Качуровського. Післясловo. Післяслово С. Гординського. 1992 (1993), 382 стор. (Попередньо вийшли томи 2, 3, 4).

У відділі Український Архів. Серія ,,Реґіональних збірників" вийшов:

Село Конюхи — козацьке гніздо (Бережанська земля). Упорядник Ярослав Івахів. 1992 (1993). 366 стор.

У друку:

1. Збірник праць в пошану Ореста Зілинського. Ред. Юрій Шевельов.

2. Збірник праць д-ра Романа Осінчука. У друку у Львові.

3. Збірник праць д-ра Василя Лева. У друку у Львові.

4. Збірник у пошану Григорія Лужницького. Підготовляється до друку у Львові.

5. Англомовний довідник про Україну і діяспору: Ukrainians: At Home and in the Diaspora. Редактор Анна Ленцик-Павлічко. Ініціятор: Володимир Бандера. Соціологічний Інститут. Видається спільно з Торонтонським унів. Має вийти у квітні 1994.

6. *Українсько - чеський словник.* **Разом з Чеською Академією Наук. У друку в Празі.**

7. *Нарис історії українського театру на Закарпатті (1920-1945).* **А. Шерегій. У друку.**

8. *Напередодні незалежної України.* **Збірка праць Мирослава Прокопа. У друку.**

9. **Перевидання** *Правописного словника* **Григорія Голоскевича. У друку у Львові.**

10. **Передрук** *Життя Тараса Шевченка* **П. Зайцева. Появиться на весні у Києві.**

Підготовляється до друку: переклад повісті Олени Звичайної *Ворог народу.* **Переклад і видання заповіджені тестаментом авторки.**

Лариса Залеська-Онишкевич, науковий секретар і голова Видавничої комісії.

Подяка жертводавцям

Завдяки щедрим жертводавцям, меценатам і фундаторам, Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці успішно закінчило календарний 1993 рік.

Прибутки і видатки в минулому році зменшилися у порівнянні з попередніми роками, однак діяльність — наукова, конференційна, видавнича, семінарійна, бібліотекарська, стипендійна, адміністративна й господарська — була зреалізована згідно із запланованим бюджетом. Успіх діяльности з тих ділянок завдячуємо управі Наукового Товариства ім. Шевченка, а також активним членам поза управою, котрі індивідуально або колективно, попри їхні професійні обов'язки, виконували солідно і жертвенно, в міру своїх спроможностей, додаткові доручення, не вимагаючи заплати.

Фінансовий успіх в 1993 році НТШ-А завдячує щедрим жертводавцям, і в першу чергу таким як Ірена Щербанюк — 50,000 дол., Наталія Романовська — 25,685 дол., Іван Головай — 10,000 дол., Антін Дацковський — 10,000 дол., Анна і Володимир Раки — 3,800 дол., Рома й Ігор Гайди — 3,000 дол., Михайло Пирський — 3,700 дол., Кредитівка ,,Самопоміч", Н.Й. — 3,000 дол., Зірка і Микола Галіви — 1,150 дол., Ф. Пясецький — 1,000 дол., Володимира і Стефан Сливоцькі — 1,000 дол., і Остап Савчинський — 1,000 дол. Крім згаданих, НТШ-А має багато більше щедрих жертводавців, які зложили менші суми і їхні прізвища будуть проголошені у щоденнику ,,Свобода" у другій половині 1994 року. **Управа НТШ-А вдячна всім жертводавцям, бо тільки завдяки їм можна вести працю цієї наукової установи. Всі наші жертводавці розуміють минулу і теперішню діяльність НТШ-А і своїми щедрими датками сприяли і сприятимуть у майбутній праці. Наші жертводавці, усвідомлюють, що не тільки Україна потребує їхньої допомоги, але не забувають помагати і українським установам в діяспорі.**

Для інформації членства НТШ-А, жертводавців, меценатів і фундаторів подаємо фінансове зіставлення прибутків і видатків.

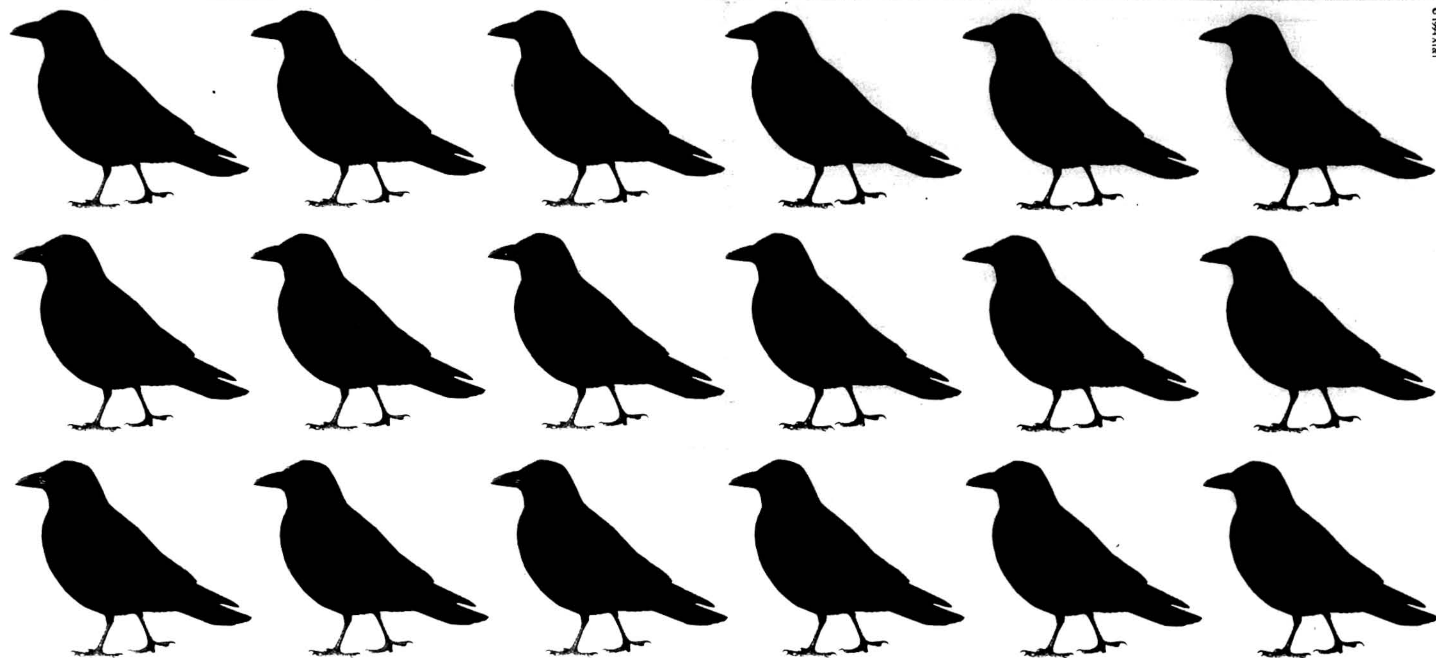
Всі прибутки за 1993 рік становили 201,963 дол. В тій сумі були: відсотки — 108,935 дол.; завіщання — 30,685 дол.; членський внесок — 4,140 дол.; контрибуції щедрих жертводавців — 50,995 дол. (ця сума включає даток 25,000 дол. від Фундації ЕУД); і продажа книжок — 2,897 дол. різні дрібні збірки — 4, 311 дол.

Видатки за 1993 рік виносили 191,627 дол. З цієї суми виплачено: на адміністративні потреби — 112,100 дол., втримання дому — 37,131 дол., освітні і видавничі потреби — 17,942 дол. і бібліотека — 24,454 дол. Подані суми видатків включають фінансування Енциклопедії Української Діяспори НТШ-А і Фундації ЕУД. Віднявши видатки від прибутків, НТШ-А заощадило 10,336 дол. в 1993 році у порівнянні з надвишкою в сумі 8,864 дол. за 1992 рік.

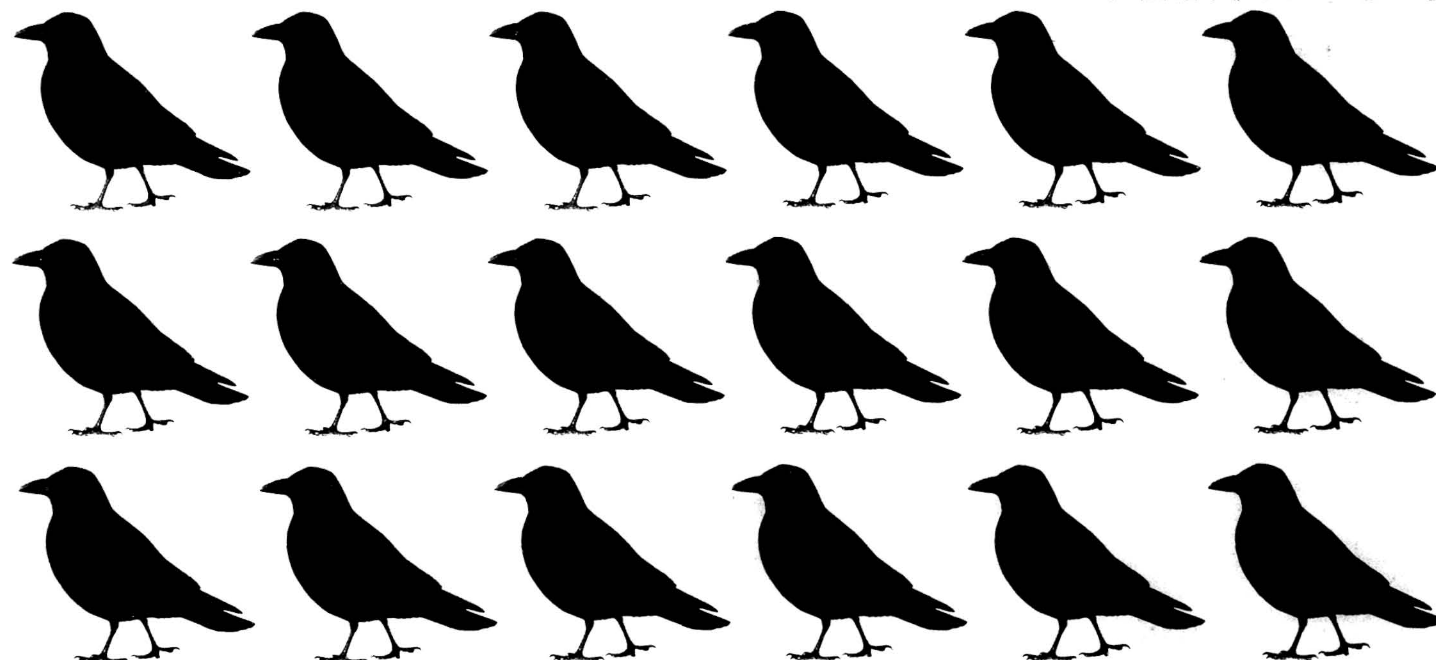
НТШ-А отримало найбільше контрибуцій у формі завіщань-тестаментів у 1993 році. Читаючи тестаменти наших щедрих жертводавців, можна завважити, що всі вони ще за життя подбали про їхню рідню, а відтак не забули про українські установи, включно з Науковим Товариством ім. Шевченка в Америці.

При цій нагоді хочу поінформувати, що завіщання є дуже потрібне для кожної родини, а особливо для самітних осіб. Не маючи завіщання, майно самітніх осіб після їх смерти іде в чужі руки або до їхнього стейту. Тому українські адвокати й установи повинні поясняти про потребу таких завіщань, в яких треба пам'ятати і про НТШ-А.

Володимир Рак, заступник голови і фінансовий діловод НТШ-А

Отак завжди: поки хтось ловить ґав, інший вже телефонував до AT&T та домовився платити за розмови з Україною всього 69 центів за хвилину.

Ця небувала знижка для тих, що вписалися в нову програму AT&T **TrueWorld**[SM] Savings, **буде** діяти у суботи та неділі продовж 4-ох місяців **від дня** передплати.* Майте на увазі, що це додаткова 50%** знижка до того заощадження, що **дає** програма **AT&T TrueWorld** Savings на всі ваші розмови з однією вибраною країною без допомоги оператора у суботи та неділі. Крім того, ви будете щадити і на телефонах до понад 250 країн та реґіонів світу. Тим, що ще не вписалися в програму **AT&T TrueWorld**[SM] Savings, пропонуємо зробити це сьогодні та вибрати вашу „особливу" країну. Телефонуйте до нас і дізнайтеся про подробиці.

1 800 858-9026

AT&T. Your True Voice.[SM]

Рідні голоси поруч.

* Треба вписатися не пізніше 30-го квітня 1994 року. Чекає на затвердження, можливі розрахункові обмеження. Буде діяти від 12-го лютого 1994 року. ** 50% знижка на розмови з домашнього телефону упродовж 120 днів після вибору країни. Знижки базовані на порівнянні з тарифами на міжнародні телефони через AT&T під час пільгових годин. Оплата 3 дол. на місяць.

УЖЕ ВТРЕТЄ переноситься дата відкриття Денверського міжнародного летовища, одного з найбільших у З'єднаних Стейтах. Як і раніше, причиною затримки стала несправність у комп'ютерній системі реєстрації, пошуку і достави багажу пасажирів. Відкриття летовища плянувалося на жовтень, потім на грудень, а потім на початок березня, але тепер відкладено до половини травня.

Зустріч з Президентом України

На запрошення з Білого Дому я з дружиною Олею взяв участь у церемонії підписання державних договорів між Україною і Америкою, а відтак у вечері в честь президента Леоніда Кравчука у Державному департаменті у Вашінґтоні 4-го березня ц.р. Підписання договорів відбулося у Білому Домі. Представники української громади зібралися в одній із кімнат біля входу. Серед присутніх були: Владика Всеволод Майданський, УПЦ, суддя Богдан Футей, Богдан і Дана Федораки, проф. Юрій Кульчицький, Юліян Куляс, Аскольд Лозинський, Йосип Лисогір, Володимир Мазур, ген. Микола Кравців, Надя МекКонелл, Орест Бараник, Володимир Лупань, Евген Іванців, Божена Ольшанівська, Іван Олексин, Михайло Матіяш і інші.

Із ждальні нас ескортували до залі Білого Дому, де мала також відбутися пресова конференція. Нас посадили зараз за українською делегацією, що прибула з президентом Л. Кравчуком, між ними міністер закордонних справ Анатолій Зленко, міністер оборони Віталій Радецький, голова Служби Безпеки Євген Марчук, міністер економіки Роман Шпер, амбасадор Олег Білорус та інші. Перед нами також сіли Оксана Баюл і Віктор Петренко. Журналісти, українські і американські, були чисельно заступлені і мали заздалегідь призначені місця. Велика кількість телевізійних і інших апаратів творила специфічну атмосферу.

Вхід президентів Леоніда Кравчука і Билла Клінтона присутні привітали гучними оплесками. Президенти засіли до підпису численних документів історичного порядку. Після акту підписання президентами, міністри закордонних справ України і Америки Анатолій Зленко і Воррен Кристофер поклали свої підписи. З черги президент Клінтон привітав Оксану Баюл і Віктора Петренка і погратулював за успіх. Присутні зробили їм велику овацію. Дітройтський „Фрі Пресс" подав велику статтю про Оксану Баюл і назвав її „ангельським недолітком-сиротою" і підкреслив, що вона вповні заслужила на золоту медалю.

Слідували запити журналістів, на які обидва президенти відповідали. Після конференції ми мали вернутися до кімнати біля входу. Але Богдан і Дана Федораки, Оля Дужа, Володимир Мазур і автор пішли не в тому напрямі, що треба. Зорієнтувавшись, вертаємо назад. Несподівано нам на зустріч йде президент Б. Клінтон із прибічниками. Нас затримав, привітався і став до знімки. Попрощавшись, знайшли вже потрібні двері. Вийшовши із Білого Дому, подалися до готелю, щоб приготовитися до вечері у Державному департаменті. Прибули на час і застали українських представників, які не були на пресовій конференції у Білому Домі. Владику Василя Лостена, Мирославу Футей, Дарію Кульчицьку, Юрія і Оксану Нестерчуків, Адріяна Каратницького і інших наших осіб. У приймальні перед їдальнею зібралися запрошені гості військового, політичного і економічного світів. Генерал Джан Шалікашвілі вів жваву розмову з українським міністром оборони Віталієм Радецьким, генералом Миколою Кравцівим і полковником Ігорем Смешком. Оксана Баюл і Віктор Петренко були заняті автографами і знімками. Легка музика творила гарний настрій. Проф. Збіґнєв Бжезінскі був також у центрі уваги. Їхній син Ян працює в Києві для добра України. Перед входом до їдальні віцепрезидент Ал Ґор з дружиною і президент Леонід Кравчук вітали гостей. В їдальні оркестра „марінс" приґравала українські і американські композиції.

На фото (зліва): Я. Дужий, суддя Б. Футей, проф. Ю. Кульчицький, міністер економіки Р. Шпер, Б. Федорак, Д. Федорак, Ю. Нестерчук, О. Нестерчук, О. Дужа.

Гостями при нашому столі були: голова служби безпеки України Евген Марчук, Джеймс Шумекер, заступник директора бюра незалежних держав, Джон Беерлі зі служби національної безпеки, директор для українських, російських і европейських справ, Мерилен Діджіякобі, директор бюра зв'язків з громадськістю, і Джей Футлік, етнічний директор демократичної партії.

Віце президент Ал Ґор говорив про Україну так, як ніхто дотепер не говорив у Державному департаменті чи Білому Домі. Він вніс тост в честь України і президента Кравчука. Промова президента Кравчука була дуже виважена. Її будуть аналізувати для добра України і Америки. Америка будиться із гіпнози Ґорбачова, Єльцина, а екстреміст Жириновський в тому багато поміг.

Оксана Баюл зараз відіграє і в недалекому майбутньому ще відіграє ролю доброго амбасадора України на світовій арені. Вона віруюча і віра спасе її. Вечір був будуючий, настроював оптимізмом. Наш шлях державного будівництва тяжкий і довгий, але назад ми не повернемо. Віра у краще майбутнє не сміє нас опускати, бо з нами Бог і правда свята.

Ярослав Дужий

Мистецька виставка в Чикаґо

В днях 4—6-го березня в Українському Культурному Осередку при парафії свв. Володимира і Ольги в Чикаго була розгорнута виставка народної вишивки та писанки, яку організував 101-ий Відділ Союзу Українок Америки. Досить часто можна почути, що такими виставками не здивуєш відвідувача, проте чикаґська є особливою. Вона зачаровує присутніх красою, привезеною з далекого Дрогобича заслуженою мисткинею України Мирославою Кот, та рукотворним дивом писання писанки Віри Самиці, членки 101-го Відділу СУА. Серце переповнюється радістю від спілкування з двома прекрасними українками, які своєю виставкою принесли весну в Чикаго.

Вишивка і писанки — це дві ниточки, які тягнуться в душу народу з глибини віків. І щастя наше в тому, що є такі мисткині, які успадкували ці чарівні символи українського народу від своїх матерів і тепер передають наступному поколінню свої знання, вміння, розвиваючи традиції народної вишивки і писанкарства. Дві жіночі долі переплелися в любові до України, її народу, у прагненні розповісти світові про наше мистецтво.

Гамою кольорів і візерунків дивують писанки, писані з великим надхненням і бажанням піднести дух воскресіння нашого мистецтва. Мисткиня Віра Самиця багато працює в цій ділянці, влаштовуючи виставки та покази виконання писанок, курси писання писанок в американських школах, музеях, університетах. Про її талант, високий мистецький рівень є статті в американській пресі. І ця виставка ще раз підкреслює самобутність мистецьких творів Віри Самиці.

Вперше на теренах Америки виставлені роботи Мирослави Кот, завідуючої катедрою методики та історії народних художніх промислів Дрогобицького Педагогічного Інституту ім. Івана Франка, члена Спілки майстрів народного мистецтва України.

Її вишивки кличуть до себе всіх, хто любить народне мистецтво, до кого візерунки промовляють то дивними легендами, то чарівними мелодіями рідного краю. У кожній з них — історія прадавнього і предивного народу. Її рушники, пошивки, серветки, доріжки, блюзки, чоловічі сорочки, створені за бойківськими, гуцульськими, полтавськими мотивами, — це справжні витвори мистецтва. Також і різноманітність техніки: традиційний хрестик, бавничковий та яворівський шви, гладь, низинка, мережка, ретязь, стебнівка, шабак, цирка.

Викладач математичної аналізи за фахом, точна і цілеспрямована у своїй творчості, покладеній на наукову основу, Мирослава Кот є гордою зі своєї праці. Доказом її самовідданости є роботи її учениць, теж народних майстринь. Результатом цього є ціла колекція вишивок і ґерданів „Дрогобицькі самоцвіти", яка експонувалася в Державному музеї Українського Декоративного Мистецтва в Києві та інших музеях України, зачаровуючи відвідувачів тонким мистецьким смаком української вишивки.

Лагідною, материнською посмішкою зустріла народна мисткиня своїх наймолодших відвідувачів — учнів Школи Укрінознавства „Рідна Школа" в Чикаго. Надовго запам'ятають діти її прекрасну лекцію з української культури. Вона відкрила для них світ глибокої духовости, розповіла про місцеву своєрідність, властиву Бойківщині, Гуцульщині та Полтавщині.

Ми схиляємося перед талановитими руками цієї жінки, яка дарує людям весну своїми вишивками. І неправда, що мистецтво вишивки чи писанкарства відійшло в минуле. Воно тут — на всі часи велике й неповторне.

Марія Климчак

Відбудеться зустріч колишніх учнів Української Гімназії в Ярославі

Минуло півстоліття від заснування Державної Гімназії з українською мовою навчання в Ярославі, який тепер, на жаль, належить до Польщі. Ця гімназія була заснована після вибуху Другої світової війни, у вересні 1940 року й існувала до приходу большевицьких військ у липні 1944-го. Вона була коедукаційна, гуманістично-реальна з латиною та зі збільшеною кількістю математично-природничих наук. За час тих чотирьох років існування відбулися чотири іспити зрілости (матури), а кількість учнів кожного року зростала і досягла цифри 500. Сьогодні, з перспективи півстоліття від заснування цієї гімназії, можна ствердити, що хоч був воєнний час, дисципліна в школі ні на крихітку не була нижчою, ніж перед війною, а рівень навчання був високий. Молодь треба було належно підготовити, щоб ввести в зрозуміння нової доби, щоб вона у майбутньому могла з успіхом студіювати в університетах. І наші професори Ярославської гімназії своєю наполегливою працею це завдання повністю виконали. Нині ми з вдячністю схиляємо перед ними наші голови.

Відносно короткий час існування державної гімназії з українською мовою навчання в Ярославі мав для нас, у воєнних часах, серед невигод і труднощів, серед матеріяльних злиднів, на диво велике значення. Цей навчальний заклад випустив у світ сотні нашої молоді, яка нині в Україні і діяспорі займає багато відповідальних становищ у професійній чи суспільно-громадській ділянках.

Заплановану зустріч влаштовує суспільно-культурне Товариство „Надсяння" і вона відбудеться 12—14 серпня цього року у Львові. Зацікавлені цією зустріччю можуть звертатися за інформаціями на адресу „Оргкомітет ярославян-гімназистів Львівського Товариства „Надсяння", 290008, Львів - 8, площа Ринок, 17 (тел.: 72-58-32). Тут за інформаціями телефонувати на число: (201) 373-5317.

Згадуючи часом наші юні дні весни, викликає жаль, що немає такої „чародійної палички", яка хоч на один-однісінький день могла б перекинути нас у минулі дні юности. А може ця „чародійна паличка" таки з'явиться на нашому великому з'їзді. Раджу дорогим коліжанкам і колегам використати цю велику нагоду.

До милого побачення!

Любомир Калинич

Річні збори 16-го Відділу УНС у Спрінґ Валлій

У п'ятницю, 4-го лютого, у Спрінґ Валлій, Н. Й., відбулися Річні загальні збори 16-го Відділу — Товариства „Просвіта". Збори відбулися в місцевому Українському Народному Домі.

Д-р В. Лучків

Загальні збори відкрив і ними провадив голова Відділу Іван Дарнобід, а секретарював д-р Василь Лучків. Про працю Відділу звітували: Іван Дарнобід — голова, д-р Василь Лучків — секретар, д-р Дмитро Боднарчук — фінансовий секретар і Михайло Коваль за контрольну комісію. Після вичерпної дискусії над звітами і уділення абсолюторії уступаючій управі, приступлено до вибору нової управи Відділу. На пропозицію Номінаційної комісії одноголосно вибрано нову управу в складі: Іван Дарнобід — голова, Віталій Опрісек — заступник голови, д-р Василь Лучків — секретар, Оксана Жолобан — заступник секретаря, д-р Дмитро Боднарчук — фінансовий секретар, Анна Коваль — заступник фінансового секретаря. До Контрольної комісії увійшли: Михайло Венгренович — голова, Петро Гудак і Михайло Коваль — члени. Делеґатом на 33-тю Конвенцію УНСоюзу обрано Івана Дарнобіда, а заступником — д-ра Дмитра Боднарчука.

Д-р Василь Лучків, секретар Відділу і головний радний УНСоюзу, коротко накреслив працю в приготуванні до святкувань 100-ліття УНСоюзу. Вив'язалася жвава дискусія над проблемою будучности УНСоюзу у світлі його можливого переходу на зовсім комерційні рейки. Д-р Лучків запевнив присутніх, що це питання буде докладно обговорено на Конвенції і що він переконаний, що Український Народний Союз залишиться українською братською установою, як цього бажали його основники сто років тому.

Вирішено, що Відділ візьме активну участь у святкуванні 100-ліття УНСоюзу Округою Ню Йорк. Відділ окремо відсвяткує 100-ліття УНСоюзу в жовтні. Нова управа перебрала на себе обов'язок підготовити і провести це святкування.

Найбільше уваги присвячено придбанню нових членів. Відділ знаходиться в одному із найменших осередків-скупчень української спільноти в Америці. Однак при добрій волі і наполегливій праці він росте і розвивається. В цьому заслуга, в першу чергу, секретаря Відділу і головного радного УНСоюзу д-ра В. Лучкова.

Після зборів відбулась дружня розмова членів Відділу при перекусці.

TO ALL UNA SECRETARIES

Because of the upcoming convention and the additional tasks associated with the convention, we would appreciate it if all bills were sent to the main headquarters by 3/28/94.

This would help us to settle the accounts and mail out the April and May assessments earlier than usual.

Thank you.

ДО СЕКРЕТАРІВ УНС

У зв'язку з Конвенцією та збільшенням обсягу робіт, пов'язаних з підготовкою до Конвенції, просимо секретарів розрахуватись з Головною Канцелярією до 28 березня ц.р.

Тим самим уможливити прискорену висилку рахунків за квітень і травень 1994 року.

ФІНАНСОВИЙ ВІДДІЛ

Рада Директорів Української Світової Кооперативної Ради

ділиться сумною вісткою з друзями кооператорами і українською спільнотою, що 18-го березня 1994р. відійшов у вічність

сл. п. інж.

РОМАН РАКОВСЬКИЙ

— визначний кооператор, [illegible] Р.С.У.К. і директор [illegible] підприємства у Львові „[illegible]". [illegible] і довголітній директор [illegible] Кооперативи „[illegible]" в Ню Йорку.

[illegible]

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ [illegible]

Завдяки...

(Закінчення зі стор. 3)

ся участь НТШ в науковому конгресі, присвяченому темі Біблії в історії слов'янських народів, що проходила в Ізраїлі, де Товариство репрезентував проф. М. Лабунька, який читав головну доповідь. Для виступів на подібних форумах НТШ часто спроваджує науковців з України, Польщі та колишньої Югославії.

Леонід Рудницький коротко розповів про особисту участь, як представника Товариства, на ряді наукових і громадських форумів — Світовому Конгресі Українців (НТШ також представляв Святослав Трофименко). Другому Світовому Конгресі Українців у Львові, ряді інших — у ЗСА та Европі, про власні виступи кілька разів на телебаченні та радіо з різними коментарями щодо української проблематики, разом з науковим секретарем голова щороку організує серію НТШ в рамках конвенції AAACC (Американська Асоціяція для Сприяння Слов'янським Студіям), про що звітує у пресі, є також співредактором журналу „Nationalities Papers" за редакцією проф. Г. Гуттенбаха в якому друкуються також матеріяли про діяльність НТШ і українознавчі статті.

Голова підкреслив, що за минулу каденцію Товариство провело добру працю, дотримуючись традиції, виконувало своє завдання супроти української громади, довголітньому служінню якій завдячує своє існування.

Записки НТШ — символ тяглости і єдности української науки

На різних публічних форумах і в пресі не раз підкреслювався той важливий факт, що НТШ в діяспорі, а зокрема американське Товариство, зуміло втримати тяглість і безперервність української науки в часи, коли на Україні панував совєтський режим, який не дозволяв на вільний розвиток української культури. У нелегких еміграційних обставинах НТШ видало 65 томів Записок і тим самим проложило міст від 1939 (коли Записки перестали виходити у Львові), вирішено повернути цю сесію видань Львівському Товариству. Від того часу вийшли вже п'ять об'ємистих томів (разом 2235 стор.), які є вагомим вкладом в українську науку. Ось вони:

Том 221, „Праці філологічної секції", ред. Микола Ільницький, Олег Купчинський, 1990.

Том 222, „Праці історично-філософської секції", ред. Олег Купчинський, 1991.

Том 223, „Праці секції етнографії та фольклористики", ред. Роман Кирчів, Олег Купчинський, 1992.

Том 224, „Праці філологічної секції", ред. Микола Ільницький, Олег Купчинський, 1992.

Том 225, „Праці історично-філософської секції" (том присвячений бл. п. Іванові Крип'якевичеві у 25-ліття від дня його смерти), ред. Олег Купчинський, 1993.

У друку тепер є том, присвячений мистецтвознавству й окремі пропам'ятні збірники таких видатних науковців діяспори як Григор Лужницький, Василь Лев і Роман Осінчук. Всі ці видання виходять спільними силами Львівського НТШ і Американського Товариства і є тим самим промовистим свідченням плодовитої і конструктивної співпраці між Україною і діяспорою в ділянці науки.

Сесія Записки Наукового Товариства ім. Шевченка, яка ще недавно була символом безперервности і тяглости української науки, стала тепер реальним виявом її єдности і сукупности. Треба подбати, щоб ті Записки попадали до кращих наукових бібліотек світу, бо вони є тепер, можливо, найкращим виявом української науки.

З канцелярії...

(Закінчення зі стор. 3)

Крім цього в колекції є твори художників Василя Бор'ї, Каштая, М. Барабаша, В. Демилюка, Йордана і Кравци. Тематично це в більшості краєвиди. Ця колекція стала власністю НТШ, образи якої вже красуються на стінах дому НТШ в Ню Йорку.

До речі, це не перший дар Івана Пуйо для НТШ. Раніше він передав частину своєї бібліотеки, серед якої були рідкісні книжки та стародруки. Передав також кілька ікон невідомих авторів з колишніх країн Югославії. За особливу увагу та цінний дар для НТШ Вельмишановному Іванові Пуйові висловлюємо щиру подяку. Подаровані картини для НТШ, що висять з позначкою його імени, завжди будуть нагадувати добре ім'я їх донатора Івана Пуя.

Подружжя Савицькі з Канади подарували НТШ свою бібліотеку

Направду зворушливим є факт, що цінна бібліотека подружжя мгра Володимира і Наталії Савицьких з Канади вже опинилася у книжкових фондах Наукового Товариства ім. Шевченка в Ню Йорку. Ще за життя св. п. мгр Волоимир Савицький, який був зацікавлений наукою та в цьому напрямі придбав відповідні матеріяли, архіви та книжки, зібравши багату і цінну бібліотику, призначив її для Наукового Товариства ім. Шевченка в Ню Йорку. В. Савицький подумав про те, щоб його і дружини великий вклад праці, а також грошей не пішов намарно, але користали з неї українські науковці та дослідники, тому призначив свою бібліотеку для НТШ.

У бібліотечній колекції подружжя Савицьких є різні книжки на історичні, музичні і політичні теми, словники, мемуари, книжки українською й іншими мовами. Канцелярія була своєчасно повідомлена про цей цінний спадок і одночасно докладно повідомила управу НТШ, яка старалася все полагодити та перевезти бібліотеку до Ню Йорку. В цій справі дещо допомагав член НТШ д-р Василь Верига. На жаль, плян НТШ перевезти цю бібліотеку, з різних об'єктивних причин, затягнувся і дружина покійного Володимира Савицького Наталія сама переслала 33 пакунки з книжками з Торонто до Ню Йорку, оплативши перевіз. НТШ почувається до милого обов'язку і щиро дякує Наталії Савицькій за її особливу увагу до нашого Товариства та переслану цінну бібліотеку. Це справді цінне набуття для НТШ. Окремо щиро дякуємо за вкладену допомогу у пересилці цієї бібліотеки Володимирові Раковському.

Архівно-публіцистичний спадок Г. Лужницького

Завдяки його синові д-рові Олександрові Лужницькому постійно поновлює архіви й книжкові фонди НТШ. До речі, НШ вже одержало багато цінних і рідкісних книжок, рукописів і архівних матеріялів, що належали видатному науковцеві, нашому довголітньому дійсному членові д-рові Григорові Лужницькому. Щиру подяку висловлюємо д-рові Олександрові Лужницькому.

Тут слід згадати наших приятелів та членів НТШ, що подарували свої цінні книжки для бібліотеки НТШ: д-ра Мирослава Прокопа, д-ра Богдана Коваля, д-ра Климента Рогозинського і артиста Василя Шуста. Їхні цінні книжки збагатили книжкові фонди НТШ. Всім їм висловлюємо щиру подяку.

Почуваємося до милого обо'язку подякувати інж. Іванові Жукові за подаровані рушники та вишивку.

Нові члени

Управа НТШ останнім часом прийняла на звичайних членів НТШ таких чле-осіб: Марка Дацківського, Ігоря Длябогу, проф. Генрі Гуттенбаха, Романа Пиндуса, Богдана П. Рекшинського і проф. Майкела Рифкіна.

Микола Галів,
директор канцелярії НТШ

Поправка

У списку жертводавців НТШ, що був надрукований на сторінках „Свободи" з 21 липня 1993 р., серед тих, які пожертвували 100 дол., було написано Володимир і Стефанія Гуменюки, а повинно бути Любомир і Стефанія. За недогляд вибачаємось.

Канцелярія НТШ

Резолюції з 14-их загальних зборів НТШ Америки

1. Загальні збори Наукового Товариства ім. Шевченка Америки, які відбулися 11-го грудня 1993 року у власному домі в Ню Йорку, з безмірною радістю стверджують історичний факт, що від останніх загальних зборів український народ проявив визвольний змаг, який привів до відновлення соборної, незалежної демократичної держави — України. Загальні збори шлють щирий привіт науковим установам в Україні і всім нашим землякам над Тисою, Дністром, Дніпром і Доном.

2. Загальні збори НТШ-А з великою приємністю вітають відновлення у Львові найстаршої української наукової установи НТШ, схвалюють нав'язання організаційних, особистих і ділових зв'язків між Товариством в Америці та у Львові і доручають Управі НТШ-А надалі продовжувати зв'язки і співпрацю.

3. Загальні збори стверджують, що поруч з існуванням наукових установ в Україні, включно з Академією Наук України, в інтересах української культури поза Україною треба зберігати українські наукові установи в діяспорі, особливо наше Наукове Товариство ім. Шевченка з його традицією, заслугами та завданнями.

4. Загальні збори схвалюють зберігання тісних зв'язків з братніми установами в Америці — Українською Вільною Академією Наук та Українським Науковим Інститутом при Гарвардському Університеті та доручають продовжувати ті зв'язки надалі, особливо з проведенням традиційних уже щорічних спільних шевченкознавчих конференцій.

5. Загальні збори стверджують, що теперішні і майбутні цілі та завдання нашого Товариства залишилися ті самі, які були при його заснуванні 120 років тому: творити, плекати й розвивати цінности української науки і культури.

До цієї цілі треба змагати видавничою діяльністю, зокрема українською мовою, влаштовуванням наукових конференцій, участю в американських і міжнародних наукових заходах.

6. Тому, що перебування понад 300 років під русифікаторськими режимами значно занечистило українську мову, лексику і правопис загальні збори схвалюють дотеперішні заходи Управи НТШ-А, спрямовані на відчищення української мови і правопису від насильних русизмів та доручають новій Управі продовжувати ці намагання.

7. Тому що культура з усіма її складовими частинами є найтісніше пов'язана з історією і духовним змістом та потребами народного духу, загальні збори доручають майбутнім керівним органам НТШ-А надалі зберігати тісний безпосередній зв'язок з Україною, як і українською громадою в Америці і всією українською діяспорою.

8. У зв'язку з відходом у вічність видатних діячів української науки і культури, загальні збори звертають увагу на конечність включення у ряди НТШ-А молодих наукових талановитих осіб з різних галузей науки і культури та сприяти їхньому розвиткові. Майбутність кожного народу залежить від його молодого покоління, яке має перейняти обов'язки своїх батьків, а майбутність нашого наукового товариства залежить від зростання кількости молодих дослідників і творців різних ділянок науки і культури.

9. Загальні збори стверджують, що Статут НТШ-А вимагає усучаснення і доручають новим керівним органам виготовити новий проєкт Статуту та представити його найближчим загальним зборам для затвердження.

10. Загальні збори підтримують великий почин НТШ-А видавати Енциклопедію Української Діяспори і заохочують довести до швидкого успішного видання всіх томів.

11. Загальні збори надають почесне членство НТШ довголітньому активістові і членові Управи НТШ-А та визначному публіцистові і політичному коментаторові ред. Іванові Кедринові-Рудницькому.

Преса...

(Закінчення зі стор. 2)

словних підприємств, колгоспів, вищих навчальних закладів), то українською мовою виходить покищо 15, з них лише дві обласні — „Східний часопис" і „Донеччина". Наклад україномовної преси не становить навіть одного відсотка від накладу всіх донецьких газет.

Напередодні відзначення другої річниці незалежности України у Горлівці, одному з найбільш зрусифікованих міст Донеччини, народилася нова українська газета „Спадщина". Привітавши нове українське видання, „Східний часопис" писав: „Зичимо успіхів, творчої наснаги й чекаємо: а що відповість Маріюпіль, Макіївка, Краматорськ та інші міста Донеччини. Горлівка сказала своє слово, Волноваха теж (є там 'Наше слово'!). А інші?"

Багато праці, жертовности, творчих зусиль треба ще докласти, щоб Донбас став українським. Журналісти зі „Східного часопису" на чолі з енергійним головним редактором Миколою Тищенком вірять у перемогу і несуть світло правди про Україну у міста і села, на шахти і заводи, у школи і військові частини.

Тут коротко згадано лише про два демократичні видання України, що виходять на заході і сході країни. А скільки їх виходить у республіці — важко навіть перелічити: республіканських, обласних, міських, районних. І всіх їх об'єднує одна велика мета: боротьба за зміцнення і утвердження незалежної української держави.

Тож читаймо і підтримуймо незалежну пресу України — вона заслуговує на це!